

Tilakoon kasvulla kannattavampaan maatalouteen

Maija Puurunen, MTT

Tilakoon kasvu parantaa tulevaisuudessa koko maatalousalan kannattavuutta. Tiloja laajennetaan ja tuotantomääriä lisätään. Näin pyritään pienentämään maataloustuotannon kustannuksia. Osa pienistä tiloista on lopettanut, mutta osa on laajentanut voimakkaasti. Tämän rakennemuutoksen ovat mahdollistaneet vapautuva peltoala, tuotantokiintiöt ja laajennusinvestointien tukeminen.

Kirjanpitotilojen tulokset osoittavat selkeästi, että kannattavuus paranee tilakoon kasvaessa. Viljelijäperheen maataloustyöstä ja -pääomasta saamat tulot on suhteutettu laskennalliseen tavoitteeseen. Työtulon tavoitteena oli maataloustyöntekijöiden keskituntiansio, joka oli 7,90 euroa työtunnilta vuonna 2001. Pääomatulon tavoitteena oli puolestaan 5 %:n korko omalle pääomalle.

Aina ei suurillakaan tiloilla mene hyvin

Suurimmilla tiloilla on ylletty melko lähelle laskennallista kannattavuustavoitetta. Kannattavuus parani vuonna 2000 tuotanto-oloiltaan heikkojen vuosien jälkeen. Tämä johtui sekä paremmista tuotanto-olosuhteista että Agenda 2000 -tukiratkaisusta.

Pienimmillä tiloilla kannattavuuskertoimet ovat alle 0,5:n. Tämä merkitsee sitä, että niillä on saavutettu alle puolet maataloustyöntekijän palkkatasosta ja pääoman korkotuottokin on jäänyt alle 2,5 %:n.

Suurimmat tilat ovat myös laajentaneet viimeaikoina tuotantoaan eniten. Näillä tiloilla ei aina yllätä tilakokoa vastaavaan kannattavuuteen heti laajennusta seuraavina vuosina. Näin tapahtuu varsinkin silloin, jos tilan kannattavuus on ollut jo ennen laajennusta hyvä. Toisaalta tilalla voidaan investoida laajennuksen sijaan esimerkiksi työskentelyolosuhteiden helpottamiseen ja tuotteiden laadun parantamiseen. Näistä investoinneista saatava hyöty näkyy tilan taloudessa vasta pidemmällä ajanjaksolla.

Suurimmat tilat eivät aina ole kannattavimpia, kun tarkastellaan eri tuotantosuuntia. Vuosina 2000-2001 kannattavuuskerroin oli maitotiloilla keskimäärin 0,7 ja sikatiloilla 0,9-1,0. Suurimmilla maitotiloilla on ylletty

normaalivuosina kirjanpito-tiloilla sovellettuun kannattavuustavoitteeseen ja sikatiloilla sen ylikin.

Viljatilojen kannattavuus heikkeni keskimäärin 0,3:een vuonna 1999 kuivuuden takia. Tällöin viljelijä sai työstään vajaan kahden euron tuntikorvauksen ja maatalouteen sijoittamalleen omalle pääomalle 1,4 %:n koron. Katovuotta 1999 lukuun ottamatta viljatilojen kannattavuus on ollut paras suurimmilla tiloilla. Vuosina 2000-2001 viljatilojen kannattavuuskerroin oli keskimäärin 0,7.

Kohtuullisella työllä riittävä kannattavuus

Hyvä kannattavuus ja korkea maataloustulo kulkevat yleensä käsi kädessä. Korkeasta maataloustulosta ei kuitenkaan aina seuraa hyvää kannattavuutta. Näin on varsinkin silloin, jos tulot on saatu kovalla työllä ja runsaalla pääomalla. Viljelijät suunnittelevat talouttaan tilan kassavirran pohjalta siten, että tulot kattavat menot. Myös viljelijäperheen yksityistalouteen pitäisi jäädä riittävä siivu tulokertymästä. 1990-luvun lopulla monet viljelijät ovat joutuneet laajentamaan voimakkaasti tuotantoaan, jotta entinen tulotaso säilyisi. Syynä on ollut tuottajahintojen lasku ja tukiratkaisut. Tällöin kannattavuus on voinut jäädä toissijaiseksi tavoitteeksi.

Lisätietoja: maija.puurunen@mtt.fi
puh. (09) 560 8319

Laajentavien tilojen haasteet -opas

Maatilan toiminnan laajentamiseen liittyviä merkittäviä taloudellisia riskejä voidaan hallita hyvällä suunnittelulla ja seurannalla. Laajentavien tilojen haasteet -opas auttaa yrittäjää talouden ja rahoituksen suunnittelussa ja seurannassa sekä neuvoo rahoituksen järjestämisessä ja yritysmuodon valinnassa. Työmäärään vaikuttavien tekijöiden hahmottamisessa eri kokoisissa yksiköissä ja tuotantosuunnissa saa apua kirjasta. Opas neuvoo, kuinka eri vaihtoehtojen edullisuutta voi verrata peltoalaa laajennettaessa. Lisäksi kirja auttaa arvioimaan konekaluston hankkimisen ja urakoinnin kannattavuutta eri tilatyypeillä. Myös rakentamisen toiminnallista suunnittelua käsitellään kirjassa.

Esa Alakantti ym. Laajentavien tilojen haasteet. ProAgria Maaseutukeskusten Liitto. Tieto tuottamaan 104.

